



26. september 2023

UKA23/7

**2024-mut aningaasaqarnermut inatsisissaq pillugu Siumumit imaattumik oqaaseqaateqassaangut.**

Aallarniutigalungu qujavugut aningaasaqarnermut inatsisissamut Nunatsinni sunniuteqarluarluta suleqataagatta aamma partiit allat qutsaviginiarpagut ataatsimiitsitaliani suleqatigiilluartarnitsinnut.

Siumumi inatsisissaq pillugu suliaq aallartimmalli suliniutigerusutagut timitalersorusutavullu ilungersuutigalugit immikkoortunngorlugit siunnersuutigut saqqummiunnikuugut.

Nalorninngivilluta nunatta Naalagaaffinngornissaanut sulinerup timitalersuinissat siunnerfilernissaannut allorassaaqatiginissaannik tingussaasumik Partiit inatsisartuutitaqartut suleqatiseraavut. Namminersorneq pillungu Inatsisissamik suliaqartitat naammassillungu Inatsisartunut tunniussinikuupput.

Alloriarneq tulleg tassaasariaqarpoq Naalagaaffinngornissatsinnut suliassaqarfiit sorliit tullerriaarlungit aallussiffigissanerivut partiit tamarmiulluta eqqartueqatigiinnissarput.

Taamatut sulinerup aallartiinneraniilli innuttaasut peqatigilluinnarnissaat qulakkeertariaqarparput.

Taamatut aallarniilluta Siumumiit Aningaasanut Inatsisissamut 2024 assigiinngittutingut aningaasalersuinerit tullerriaariffiginissaat peqqissaartumik timitalersuinerit annertuut aallartittariaqartut oqaloqataaffigissagivut qularutigineqassanngilaq.

Peqqinnissaqarfik pillungu Nalunaarusiarsuaq Naalakkersuisunut tunniunneqaqqammerpoq, taassumalu malitsigisaanik suut siulliullungit aningaasalersuiffiginissaannut isumaqatigiinniarnertit peqataaffigisavut aqqutigalungit aningaasalersuinerit pissappata aningaasanut Inatsisikkoorlungit tullerriaarinissat avaqqussinnaanngilavut.

Akilerartarneq pillungu aaqqissuusseqqinneq oqaloqataaffigilluangerput, nangittumik naammassilluarneqarnissaa siunnerfigalungu sulinita naammassilluarnissaa Naalakkersuisut Inatsisartullu suleqatigiilluta timitaliisariaqarpungut.



Tamatumani nunatsinni innuttaasut aningaasarsiaqqortuut, minnerpaamillu isertitaqartatut akunneranni assigiinngissutsip annertusiartuinnartut illuanut saatinnissaanut sulinita ataatsimoorullungu piviusunngortinnissaa timitaliiffigisariaqarparput.

Ineqarneq pillungu aqqissuusseqqinnerup isumaqatiginninniutigineqartup pitsaasumik angusaqarfiginissaa qularutiginnigilluinnarparput.

Innuttaasut amerlanerpaat nammineerisaminnik ineqarnissaat angutserlungu sulinerput nangittumik ingerlatissavarput.

Angerlarsimaffeqanngittut innarfissaqarnissaat Kommunet suleqatigilluinnarlungit angusariaqarparput, nunatta inissisimanerata angerlarsimaffeqarani najungaqaarnissaa ajornartikkaa tamatta ilisimaaraarput taamaattumik ataatsimoorluinnarluta iliuseqarnissarput avaqqussinnaanngilarput.

Angerlarsimaffeqanngittut initaarnissaannut suliniutit aallutariinnarnissaannut tamattaalluta aallussisariaqarpungut.

Meerartatta naap iluaniinneraniik inunngorniminniillu angajoqqaaminniiginnarnissaat aqqutissiuuttuartaqarparput, toqqissisimanartumik qatanngutit angajoqqaallu najungaqatigalungit peroriartortariaqarput.

Tamattali ilisimaaraarput meerarpassuit amerliartuinnartut ilaquttaminniit avisaartitaallutik angerlarsimaffiup avataanut inissineqartartut aningaasarpasuit atorlungit isumagineqarnissaat siunertaralungu aqqissuussinerit assigiinngittut iliuserisarsingit. Taamaaliornissarli saneqqussinnaanatingu.

Angerlasimaffiup avataanut inissiinermi nunarput tamaat isigalungu ilaqutariippasuit inuiaqatigiinnut iluaqutaaqisumik meeqqanik ulloq unnuarlu angerlarsimaffiminni paarsisartuupput. Taakunungali atugassarititaasut pitsaanerpaajunngillat, tamakkununga ilaavoq meeqqamik paaqqinnernermi oorisiat B-tut nalunaarsungaanerat nanertuutinngortarmat. Tamanna piaartumik aqqiiffigineqartariaqarpoq.

Taamaattumik Partiit akimorlungit partiilersuunnangu ajornartorsiut akiorniarlungu iliussissanik eqqartuisariaqarpungut, aammalu aningaasalersuineri sorliit siullinneqassanersut tulleriarisariaqarluta.

Aammali tamatta ilisimaaralutingu taamatut ilungersunartigisumik killiffeqarnerput ikiaroonartumik imigassamillu atuinerujussuup kinguneranik meerarpassuit ullut tamaasa tujormisittarmatingit.

Ikiarornartumik Imigassamillu akiuiniarnerit annertuut ingerlanneqaraluartut ineriartorneq killup tungaanut ingerlasoq unikaallatsissagutsingu ataatsimooqqissaarnissarput



pisariaqarluinnartoq meerartatta utaqqivaat. Taamaammat ataatsimoorullungu iliuseqaqatigiinnissarput pisariaqarluinnarpoq.

Aningaasanut Inatsisitsinni aningaasat aningaasalersuutigisakkatta annertunerpaartaat danskit naalagaaffiannit tapiissutinik taasanit aningaasalersungaavoq. Tamannalu illuanut saatissagutsingu assigiinngittorpassuarnik iliuseqarnissarput avaqqussinnaanngilarput.

Taamatuttaa q iliussissanik tulleriaarilluarnissarput timitaliissagutta avaqqussinnaanngisarput ataatsimoorussiffissarsiortariaqarparput.

Aammalu Naalagaaffinngorniarnitsinni Tapiissutit aallaavigiinnarsinnaannginnatsingit qaqqungu isumalluutigiunnaassanerivut Siumumi eqqartuinerit iliuserisinnaasavullu oqallisigiuaqqavut timitalersorusullungit ukiut 15-t qaangiuppata tapiissutinik taasanik isumalluutaarunnissarput angusimaleriissagippat siunnerfigaarput. Tamatumalu angunissaanut eqqartuinerit inatsisartuni ingerlaavarnissaat qulakkeersimajuartariaqarparput.

Nunatta Nunanut allanut politikkaa inerisarneqarlunilu nukittorsarneqassaaq. Tamatuma ilutigisaanik nunanut allanut suleqatiginnikkut aningaasarsiornitta niuernittalu nukittorsarnissaat pingaaruteqarpoq.

Inuiaqatigiit ineriartortitsinnissaanut nunatsinni sumiiffikkaani ernup nukinganik nukissiuuteqarfiit suli amerliartortinnissaat aningaasaliiffiqineqarnissaallu Siumumiit pingaartillugu Naalackersuisut sulinerat malinnaaffigilluinnarparput. Nunatta kangianut tasiilami erngup nukinganik nukissiuuteqarfiup illoqarfiup ineriartorneranut ineriartornissaanullu innaallagissamik naammattumik pilersuisinnaannginnerata iliuseqarfiginissaat piumasarinikuugatsigu naammassinissaanut sulinitta ingerlattuarnissaa neriorsuutigissavarput. Nunatta kangiani (tunumi) suliffeqarnikkut ineriartortoqassappat tamanna pingaaruteqarluinnarpoq. Soorluttaaq taamaattoq aalisakkerivimmik aalisartut tunitsiviginnaasaannik pilersitsinissami avaqqunneqarsinnaanngittoq. Sanaartornerup aallartinneraniit piumasaqaatigalungu sulisussanik nunatsinneersunik amerlanerpaanik atuinissaq qulakkeertariaqaratsingu.

Siunissaq isigalungu assigiinngittutingut aningaasalersuinissarput saneqqussinnaanngilarput.

Aningaasanimmil amerlanerusunik isaatitsissangutta aningaasalersuiffissat assigiinngittut eqqartueqatigiissutigisariaqarparput.



Tamakkununga ilaalluinnarput meeqqat atuarianni aallartittumik, aammalu ilinniarfinni qaffasissuni aalisakkerinermut tunngasuni atuartitsissutigineqarlutik ilinniarfigineqarsinnaasunillu aallussinissarput periarfissaalersitsinissarpullu.

Aalisarneq nunatta nappatigaa. Taamaattumik meeqqat atuarianni nunatta pissarititai qanoq iluanaarutaasinnaanerat atuartitsinermi ilaalersinneqassapput. Tamatumani eqqumaffigisassat ilagisariaqarpaat NUTAALIORLUNI ineriartortitsinissamik atuarnerminni aallussitinneqartarnissaat. Aammalu meeqqat atuarianniit naammassillutik anisut allanertat qaasii aporfiutinnangit inuussutissarsiutigisinnaasaminnik ilinniarfinnut periarfissinneqartassasut.

Aalisakkerineq sammillungu qaffasinnerusumik ilinniarsinnaaneq aallartinneqassaaq, pitsaassuseq, naleqarnerulersitsineq assigisaallu ilinniagassatut neqeroortutigineqarlutik.

Aalisarnermut aalisakkerinermillu aallaavilimmik, aammalu aalisarnermi niueruteqarnitsinnut tunngasumik aningaasarsionermut tunngasortaani qaffasissumi ilinniartoqarsinnaanera ammaanneqartariaqarpoq.

Inuussutissarsiutit Siumumit ineriartortitsinissamut pingaartutut isigiuaannarpagut taamaappoq inuit angallannerani allarlunnarmik aaqqissuussisariaqarneq ilugersuutigalugu aaqqissuuteqqinnissaa angunikuugatsigu Nunatsinni periarfissikkumallugu takornariaqarnerup ineriartoqqinnissaanik perierfissiinissaq minnerunngitsumillu innuttaasut angallanneqarnermikkut periarfissaat pitsaanerusut angusinnaajumallugit. Tamanna sorsuuteqarsimaneq partiinik tamanik tapersersorneqartuaannanngitsoq timitalerlugu massakkut Nunatsinni malugineqalerpoq. Periarfissiissutilli taamaattut annerusumik pilersaarummik malitseqartariaqarput. Ukioq manna aalarniutitut Nanortalimmiik Upernavik tikillungu sinersortaammik ukiaaneranani angallavigineqarnerat annertusaaffigisariaqarparput, ataavartuutillugulu. Nunarput tamaat ataatsimut isingalungu kiffartuussinissamik isumaqatigiissutit ataavartumik nalilersuiffiguartariaqarpavut.

Taamaattumik takornariaqarnerup ineriartoqqinnissaanut Siumut pilersaaruteqarpoq. Takornariaqarneq pigilertariaqarparput, uagununa nutatsinni nunaqavissut iluaqtissarput. Nunarput allanik atorneqassappat nunaqavissut piginnittuusariaqarput misigissutsikkut aamma piginnittuunermi. Siulleq pingaaruteqarpoq misigissutsikkummi inuussutissarsiut pigilinngukkutsigu periarfissiissut naammaginantumik atulernaviannnginnatsigu. Taamaamat kalaaleqatitsinnut oqariartorusuppugut takornariaqarneq annertunerusumik inuussutissarsiutigisagutsigu sulinerput pimoorullungu timitalersuiffiginissaa piffissanngorpoq. Naalakkersuisut takornariaqarneq pillungu periusissiaata naammassinissaa qilanaaraarput, tamatumunnga peqatigitillungu Takornariaqarnermut Inatsimmik Inatsisartunut qaqitsisoqarnissaa qilanaaraarput.



Qulakkiigassaqarpungulli aningaasarsiornikkut innuttaasunut ullumikkornit iluanaarutaanissaata aqcutissiuunneqarnissaa angutserlungu sulinerput ingerlatissuarput. Takornariat timmisartukkut, Umiarsuilluunniit aqcutigalungit tikittartut nunatsinnut annerpaamik aningaasanik qimatsinissaat aqcutsissiuuttariaqarparput.

Aammali umiarsuit eqqarsaatigalungit annertuumik mianerisassaqaqarnerput ilisimaaraarput.

Tikittartussat amerlassusaat, qanorlu atsigisut kissaatiginerivut aaliangersakkanik saneqqukkuminaatsunik atuutsitsivigisariaqarpavut. Soorluttaaqa taama pigaartigisoq piniarfiit, piniakkat uninngaartarfii, avinngarusimasut aammalu kangerluit sorliit tikinneqartannginnissaannik piniartut innuttaasullu peqatigalungit aaliagersaasariaqarluta.

Siunissami Inuussutissarsiuteqarnerup ineriartornissaanut Aatsitassaqaqarnerup suli annerusumik aallunnissaanut Siumumit anguniagaq qimannngilarput aamma qimannaviannngilarput. Nunarsuarmioqatigiit niuernerminni aatsisattassat siuniussami atugassatsinnut sammisut, soorlu mingutsitsinnginnerusunissamik suliniutinut aallaaveqartut Nunatta siammasissumik inissisimanerata aammalu naammattorsuarnik aatsitassaateqarnitta pinngitsoortissinnaanngilaa inuussutissarsiuteqarfik pingaarutilik unikaallatsissallugu taamaattumik annikillisarngu annertunerusumik suliniutinik ineriartortitsiffigissallugu pisariaqarpoq. Suliniummut taamaattunut Siumut aqcutissiuussissaaq annertusaaqataallunilu. Pingaarnerpaavoq akisussaassusilimmik taamaaliussagatta Innuttaasunut inuiaqatigiinnut ajoqutaanngisaannassaaq Nunarput aatsitassaqaqarmat Nunarsuarmioqatitsinnik pisariaqartinneqartumik Nunarsuarta kissakkiartupiloorneranut suleqataassagutta.

Nunatta pisuussutai pineqaleraangata pisuussutit aalisakkat, piniagassat aatsitassallu eqqaaneqakkajupput. Nunattali pisuussutai pingaarnerpaat tassaapput Nunatta inui. Ajoraluartumik Nunatsinni amerliartunngilagut. Assigiinngitsumik tamanna pissuteqarsinnaavoq annerusumik iserfiginngikkaluarlugit isumaqarpugut amerliartulissagutta aammalu tamanna anguniagaasuaannartussaavoq nunamut peqqissumut taava Nunatta innuttai ullumikkorniit pitsaanerusumik sullisilertariaqarpugut.

Utoqqartatta atugaasa pitsaanerulernissaat neriorsuutinik aallartinnani suliniutinik aallartittariaqarpoq. Nuannaarutigivarput isumaqatigiinniarnermi tamanna utoqqartatsinnut siunissamilu utoqqalinersiaqalersussanut suliniutit annertuut aappaangumiik aallartittussat piviusunngulermata. Anguniagaavoq ukiorpassuarni atuuttussanik aqqqissuteqassalluta suliuniummilu taamaattumik partiit allat suleqatiserivagut aqqqissutissarmi annertoqaaq pingaaruteqaqaaq sularinngitsoorsinnaanngilarput. Tamatumunngalu suliniutit tulliuuttut tullerriaarinikkut aningaasartalersortariaqarpavut.



Tarnikkut innarluutilinnut pissutsit pitsaunerunnginnerisa Siumumut pisussaaffiliivoq suliniutigisariaqaripput tamatta nunatsinni innarluuteqartuugutta, angajoqqaagutta ilaqutaasuuguttalu nunarput innarluuteqartunut inuuffigisariaqarpoq ernumassuteqarani. Isumagineqaannarani aamma innarluutillit tunniussinnaasaannik sulinerminni periarfissinnissaanik. Ullumikkut Nunatut pikkorluppallaarpugut immitsinnut piumaffiginerusariaqarpugut pitsaanerulernissatsinnut.

Tassumunnga atuuppoq meerartatsinnut inuusuttatsinnullu tunngasut. Siumumi pingaartipparput suliniutit annertusisariaqarnerat tamatta assortuussutigingu suleqataaffigileratsigu, kinguaariit ulluni makkunani inuusuttarisagut tassaapput ukiuni aggersuni aqutsisussat. Aqutseqataalernissaat timikkut tarnikkullu nukittullutik ilinniarluarsimallutik sulilluarsinnaallutillu perornissaat aqqutissatuaavoq Nunatta piffissaq ungasinnerusoq isigalugu annaffissatuaa. Taamaammat pissuussutitta annersaraat tassani ullumikkumiit iliuuserisagut Inuiaqatigiittut naammaangillat annertusisariaqarlutillu. Qanoq iliorluta mumisissaneripput politikkikkut isummerfigisariaqaleqqavarput tamannalu Siumumiit aqqutissiuutissavarput ukiuni tulliuuttuni.

Uagut aaliangiinnartussanngorpugut sunniutai ajortuinnaat aallaaviginiarnerlugit imaluunnit pitsaaqutigisinnaasaanut aamma timitalersuilluta tulleriiaarinerit aallartittariaqannginnerivut. Uangullu Siumumiik tulleriiaarinerit aningaasalersuinerillu aallartikkusuppavut.

Nunatta erngata naassanngittumik kuuttuartussap aningaasarsiutigilernissaanut suliniutit, suliaqarusuttullu ingerlatsiniarnerat aporfilersuiffiginertaqanngittumik aningaasarsiutaanissaanik Naalackersuisut Suliaqarusuttullu malinnaaffigeqqissaassavavut. Tamatumani naatsorsuutigilluinnarparput nunatsinneersut salliutinneqarnissaat Naalackersuisunit qulakkeerneqassasoq.

Siumumiit isumaqarpugut tullinguuttoq pitsaanerpaamik innuttaasunik sulinissaq angutserlugu sulissagutta naalackersuinikkut suliarineqartut kiisalu Kommunini suliarineqartut pitsaanerumik suliarineqartariaqartut. Siumumi anguniakkatut immikkut toqqammavitsinniippoq innuttaasut akisussaassuseqarlutik, ilatsiinnaratik, kiffaanngissuseqalerlutillu ineriartussasut tassunga ingerlaneq maannakkut takujuminaappoq taamaammat aappaagumiit aallartittumik tamanna tikitserlugu suliaqalernissarput aqqutissiuutissavarput, suliassamullu tullianut qilanaarluta nukissaqarluta suleqatigiilluinnarlutalu ingerlaassaagut.



Ukiorpaalunngortuni suliarineqartumi eqqartugaaleqqavooq inissaqarniarnermi, talittarfeqarnermi, peqqinnissaqarfimmi minnerunngitsumillu meeqqanik inuusuttunillu sullissinermi arlaatigut pitsaanngitsumik inissisimasugut. Kinguaattooqqanerarneqarpugut kinguaattoorneq sumut nallersuunneqarnersoq takujuminaakkaluartoq. Siumumiit aappaagumit aallartittumik suliassavigut suliarinissaat sorsuutigissavagut.

Covid19 qaangiussimalerpoq aningaasaqarnitsinnut kingunerluutai annerpaat qaangersimalerpavut. Taassuma malitsigitiinnarlungu Russit Ukranimut sorsunnerat nunarsuaq tamakkerlungu aningaasarsiornermut pitsaanngittumik tuniluuppoq. Aammalu naatsorsuutigissavarput sillimaffigisariaqakkatsinnik piffissami aggersumi aningaasaqarnitsinnut inuillu atugaasingut sunniinerlunnissaata minnerpaaffianiitinnissaannut Naalakkersuisut upalungaarsimallutik sulinertik ingerlatissangaat, tamatumani ikummatissap akiata qaffassinnaanera sillimaffigalungu.

Nunarput aningaasarissaarpoq, ajorluinnartumillu pisoqanngippat ukiut tulliuuttut taamatut ineriartornissaa naatsorsuutigineqarpoq. Tamanna tulluusimaarnarpoq iluarisimaarnarlunilu. Tamatumunnga peqqutit ilangaat aalisarnerup ingerlalluarnera. Unammillingassaqarpungulli Naalakkersuisuniinnaanngitsoq, Inatsisartuniinnaanngitsoq, aammali kommunenilu eqqumaffigisariaqangarput. Aningaasarsiornitta siuariartornerat tingussaasumik ineriartuutiginningsingut eqqartorluartariaqarparput. INERIARTUUTIGISARIAQARATSIGU.

Ukiuni tulliuuttuni 700 million sinnerlungit sinneqartoornissarput siunnerfiuvoq. Tamattalu aningaasalersorneqartariaqartunik kissaaterpassuaqarluta. Siuliani oqaatigaara aningaasanik Inatsisitsinni aningaasat annerpaamik tapiissutinik isumalluuteqartungut. Ilumoortuusinnaanngilaq tapiissutit sinneqartoorutigalungit aningaasanut Inatsisiliortarnerput. Pisariaqartitatsinnut inuit atugaannut pitsanngorsaataasinnaasunut aningaasalersuutiginiartingit.

Illoqarfinni minnerni suluusalinnut mittarfeeqqat sanaartornissaat siunertaralungu aningaasanut Inatsimmut ikkuteqqinneqartariaqarput.

Sanaqateqarluni Nammineerlunilu illulianut isorliunerusunut nunaqarfinnullu illuliornerup Inuusuttunut ilaqutariinnut annertuumik iluaqutaasussat aningaasalersornerat annertusisariaqarpoq. Tassanili pingaaruteqarpoq aningaasaliissutit eqqortumik atornerqartarnissaannik qulakkeertariaqarparput. Aammalu kikkut nakkutiginnittuussanersut inissilluarneqartariaqarpoq.

Nunaqarfimmiut peqatigiiffiata KANUNUPE anngunnikuuaa nunaqarfinni Nutaarmiuni Naajaani Qeqertanilu nioqqutissanik pisiniarfiusinnaasunik pilersitsisoqartariaqartoq. Tamanna angutserlungu Naalakkersuisut suliaqarnissaat malinnaaffigissavarput.

Oqaluttuarisaarnerput pingaaruteqarluinnarpoq tassaniippormi inuiattuut kikkunitsinnik naqissusiisoq. Taamaattumik Nunatta Katersuugaasiviata Toqqorsiveqarnera



pitsanngorsaaffigisariaqarparput. Avaqqussinnaanngilarput nutaamik naleqquttumillu peqarnissarput.

Naggataatingut Kalaallit qimmita qimuttup ikiliartuinnavinnera iliuseqarfigisariaqarparput. Qimmeq eqqartortillungu isumagilluarneqarnissaa pingaarutilerujussuuvoq, minnerunngittumik nerisassaqartsittuarnissaa. Taamaammat ullumikkornit akikinnerusunik qimminut nerukkaatissanik qimmiutillit periarfissaqarnissaat pisariaqarpoq. Nunatta kujataani kalaallit qimmita nerisassaannik ineriartortitsisut ilisimaaraavut. Avataaneersut eqqussukkavut annikillissappata pingaaruteqarluinnarpoq nunatsinni aningaasap uninngatinnissaa, taamaammat eqqarsaatigillaqqunarpoq tapiissutinik taanangit INERIARTORTITSINERMUT taallungit aningaasaliiffiginissaat.

Sisimiuniit Kangerlussuarmut aqqusinniornissamut aningaasalersuinerup qanoq iluseqarnissaanik Naalakkersuisut suliaqarnissaat kaammattuutigaarput.

Tassa ataatsimoorluta taamaallaat piffissaq aggersoq pitsaanerpaamik anigorsinnaavarput. Taamatut oqaaseqarluta 2024-mut aningaasanut inatsisissaq siullermeerneqareerluni ataatsimiititaliami suliareqqinnissaanut qilanaarluta siullermeerneru akueraarput.

Karl Tobiassen

Siumut